

Oglasi, pripisani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglašje itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847-84g. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu naše stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o

podna.
Netiskani dopisi se ne vraćaju. • epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće. } na godinu
5 K za seljake } na godinu
ili K 3—, odn. K. 2-50 na pol godine

Lizan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaoštali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari i Krmptić i drug. (Via Sissano), kamne nekla se (Via Sissano), kamne nekla se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavalac Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmptić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Slavensko bogoslužje.

II.

Na koncu svojih naputaka pozivlje biskup Nagl svoje svećenstvo neka promišlja pobžno koli o naredbah i o naputku, toli o duhu, kojim imadu biti vodjeni dušobrižnici, koji nesmiju imati ništa drugo pred očima, nego li ono, što se slaže sa duhom crkve, koja ravna sa nama poput dobre majke i koja nami upravlja kao najviša oblast. Toj oblasti prigovarali — zaključuje naputak — jest grieh, proti njezinoj volji raditi jest zločin.

Mi smo već u prvom članku izjavili svoje začudjenje, što je presvj. g. biskup Nagl istom sada objelodanio te od preko četiri godine poznata i drugdje probičene naredbe kongregacije sv. obreda, a to ponavljamo i danas nakon triezna i zrela razmišljanja.

Reći će nam se bez dvojbe, da on toga nije mogao prije učiniti, pošto sjedi jedva pol godine na biskupskoj stolici u Trstu, nu taj odgovor nas nipošto ne zadovoljava.

Za proglašenja tih naredaba po zboru za sv. obrede vladao je onom biskupijom blagopokojni biskup Šterk, koji se je rodio u onoj biskupiji, koji je sav svoj život u njoj sproveo, koji je crkvi i narodu sav svoj život posvetio, koji je poznavao svoje svećenstvo i svoje vjernike u dno duše, pa ipak taj uzorni svećenik i biskup, najodaniji sin katoličke crkve — nije se usudio proglasiti one naredbe u svojoj biskupiji. O njemu mogu kazati što hoće njegovi i narodni protivnici, ali toga mu nemože nitko pravedan i pošten spočitnati kao da bi bio on hoće prkositi sv. Stolici, kongregaciji za obrede ili njezinim propisom i zakonom. Mi, koji smo ga poznavali, stono rieč od pete do glave, možemo smjelo utvrditi, da je bio bar toliko odan i privržen sv. Otcu i crkvi, koliko ijedan od poznatih nam biskupa. On je bio odan Rimu dušom i tjelem, ali je ujedno toplo

i iskreno ljubio svoje svećenstvo i svoje vjernike, medju kojima je ostavio milu i sladku uspomenu.

Tezki, veoma teški morali su biti razlož, koji su onako uzorna svećenika silili, da neobjelodani spomenute naredbe. I bijahu doista teški ti razlozi.

On je kao temeljit poznavatelj biskupije, svećenstva, naroda i odnošaja znao, da bi strogo provedenje tih naredaba izazvalo medju ogromnom većinom svećenstva i vjernika njegove biskupije najveće ogorčenje i najžešći odpor. A tomu je pod svaku cijenu hotio izbjeći tim, da nije objelodanio naredbe.

U tom ga je sledio i njegov neposredni nasljednik, kapitularni vikar, prepošt, preč. g. Petronio. Za njega se nemože reći, da je to učinio iz obzira ni napravn slavenskom svećenstvu, ni napravn slavenskim vjernikom, već jedino iz akradne opreznosti, da neizazove naime odpor i nemir u biskupiji.

Presvj. biskup Nagl odvažio se je dakle na korak, što ga nehtjedose učiniti njegovi predšastnici, bojeći se težkih posljedica. On će stalno kazati, da si pere ruke, da neuvadja nit provadja ista vlastitoga, da vrši jednostavno više naloga, kojim se mora svaki biskup pokoriti. Sve je to liepo i pametno, ali on je morao po našem dubokom osvjedočenju to sto puta prije dobro promisliti, te si staviti posve naravno pitanje: Mogu li ja, smijem li ja, tadjianac i novajlija, koji nepoznam ni ljudi ni odnošaja svoje biskupije, provesti ono, čega su se začeli moji predšastnici, domaći, stari, izkusni i odlični crkveni dostojanstvenici? Da si je stavio ovo pitanje, odgovorio bi si bio po gotovo: ne, početak bi dook upoznam temeljito pravo stanje svoje biskupije i tada istom odlučiti da se na jedno ili na drugo. On kaže doduše u uvodu k tim naredbam, da mu je i iz vlastitoga iskustva poznato, kako častno svećenstvo neima veće težnje, van tu, kako bi u svemu slušalo sv. Stolicu, nu mi smo

uzprkos tomu uvjereni, da bi morala oğromna većina toga svećenstva savjetovala, kad bi ju bio za to pitao, da nepriobčuje onih naredaba bar dotle, dok se i sam neosvjedoči o pogibelji, koja odatle prieti miru i poredku u biskupiji. Mi dvojimo dapače, da su mu to savjetovali ni njegovi najbliži savjetnici, ako su oni u istinu pravi i iskreni savjetnici.

Što se tiče same naredbe sv. zbora obredah, opaziti ćemo u kratko sljedeće.

Prva točka iste glasi:

„Porabu staroslavenskog jezika u sv. liturgiji mora se smatrati i držati kano realnu povlasticu spojenju sa nekimi crkvama, nipošto pako kao osobnu povlasticu, koja bi nekojim svećenikom pripadala.“

S tim tumačenjem sv. zbora nemožemo se nikako složiti, jer nam je dobro poznato, da su rimski pape Inocent IV., Urban VIII. itd. dali ili potvrdili tu povlasticu „ilirskom narodu“ ili „slavenskim plemenom“, nipošto pojedinim „ilirskim“ ili „slavenskim“ crkvam, te imadu po tomu pravo na tu povlasticu: ilirski narod ili slavenska plemena — pod kojima se u ono doba razumjevalo u prvom redu hrvatski i slovenski narod Dalmacije, hrvatskog Primorja, Istre itd. — nipošto nekoje crkve.

Još manje možemo se složiti sa onom točkom odredbe, koja ustanavlja tridesetgodišnji rok za gubitak prava na glagolice u naših crkvah. Na temelju te ustanove izgubile su pravo na glagolice sve one crkve, u kojih nebijase od g. 1868. amo glagolica u porabi. Takove crkve neima na istarskom kopnu, kao što u obće u tršćansko-koparskoj biskupiji nijedne. Na tu ustanovu nije došao sv. zbor obreda, već je ona lukavo skovana u Trstu i u Poreču od naših narodnih dušmana.

Dušmani ti proučili su i proračunali točno rok, u kojem je nestalo glagolice i u posljednoj crkvi biskupije porečko-puljske i tršćansko-koparske. Taj račun ih je podučio, da se nije g. 1868. ni u jednoj ni

u drugoj biskupiji nigdje više glagolalo. Stariji rok, recimo 50 ili 60 godina, nisu htjeli uzeti kao temelj svojim spletkama, jer imade i danas u Liburniji i druguda živućih muževa od 60 godina, koji su kao desetogodišnji dječaci svećenikom glagolašem misu odpjevali. Da se je udarilo 50-godišnji rok, imale bi dotične crkve tršćanske biskupije pravo na porabu glagolice.

Dosta je dakle i malo soli u glavi za uvidjeti, kako je taj 30godišnji rok lukavo i promišljeno ustanovljen.

U Rimu nisu stalno o njemu ni sa njali, već ga poprmiše istom po naputku i nagovoru neprijateljah crkve i našega naroda. Radi toga će i odgovarati ti spletkari za sve nemile posljedice, koje će nastati, bude li se htjelo i se tršćansko-koparskoj biskupiji one naredbe provesti. Ali uz njih bili će suodgovoran i biskup Nagl, koji se nije dao podučiti o pravom stanju stvari u svojoj biskupiji, ili nije mario za savjete svojih pomoćnika.

Medjutim neka paze jedni i drugi sto rade, jer će odgovarati pred Bogom i pred poviešću za nepravdu, koja se nanaša našem narodu, u ime kojega odklanjamo već unapried svaku odgovornost.

U ostalom biti će se presvietli biskup Nagl već uputio bar o tom, da ako se nerabi od 30 godina ovamo baš glagolica, t. j. stara ona slova i način govora, ipak je u njegovoj biskupiji množina crkva, gdje se hrvatski jezik, i to starijega narječja, rabi nepreporno i samo na mjesto glagolice, jer je u zadnjih desetljećju ponalalo bilo glagolskih knjiga i jer se biskupi nisu brinuli da se svećenstvo učii glagolice.

To će i za kanoniste njegova kova biti pitanje, je li pod timi okolnosti dotičnomu narodu i crkvi, te u samih 30 godina, zastarjelo pravo na tako sjajni i u ćudoredni i narodni život tako duboko zasjecajući privilegij, kao što je naša povlastica našega staroga liturgicnog jezika.

A parobrod rezo smjelo debelo more uz gusti zadržljivi sukalj dima, ploveći sretno put bajoslovne Kolumbove zemlje.

Dugom, širokom ulicom glavnoaga grada Argentinske republike, Buenos Aires, vukao se ko liena noćna prikaza ćovjek osrednje dobe. Blied, suhonjav, ugaslog plama malih modrih očiju, posut ko kupriva pustim bodljikavim dilaćama, povlaćio se jadin k ko mrtvo puhalo med elegantnim svietom i gubio se u daljine, duga Vespućie ulice. Trošni, izlizani kaput tamno-zel-ne boje lepršao je i ovijao se na njem ko prošiljana ratna zastava upaljenog Palestina, dok mu je iz malenog smedjeg lovačkog klubuka kusastog oboda, bez vrška, virio pram guste muškarćke kose.

Nemoć i zamiranje, sumornost i sjeta ćitala mu se na izgužvanom lieu ko na nevinog žrtvi krvavih cirkusna tužnog Neranovog doba.

Trudno, gotovo nemoćno mecao se nevoljni naš odbranac i sve se gubio, gubio dok ne ugine oku udaleko gustoj ćari amerićkog svijeta.

(Nastavak sledi.)

PODLISTAK.

Pahuljice.

Pise: Dubo Baskriar.

II.

U Ameriku?

Na palubi velikog, orijaškog paroplova „Montevideo“ nagnuo se o željezne „sartige“ prvog jarbola mlad, suhonjav ćovjek. Zamisljeno piljio je onim velikim, modrim okom tamo nekamo dugo, dugo, gdje se je u večernjem polumraku i gustom sukliju dima izgubilo liepo, modro gorovlje rodnog mu kraja. A parobrod ćiepaov valove ćim rrokog mora uz silni ćstropot strojeva i ćbuku putnika, sto su se na stražnjem ćdielu broda podali u piev, smieh i ćaglušnu viku. Sve je oko njega bilo u ćivotu, — u pravom ćivotu, — sve se je veselilo, samo se njemu jadinu svakojake misli vrazle glavom. Najvolio bi bio ćaplakati, gorko ćaplukali, tako mu teško bilo pri dući.

Ponavljao je u sebi rieći malog ćinćića i ćjerne mu ćenice, sto ih je na ćaluu ćustio onako tužne, ćaplakane: Tata, tata, miłeni tata, ćeao malis, ćuhvatil se rućicami za krilo tužne majke. A ona je ćrhćala i ćućeći se u plaću ćozdravljala rubćem svog ćjernog, odlaćeećg muža. — Možda nikad, možda nikad? ponavljao on u sebi i na tu bi ćomisao ćuzdrćhao. — „Al ne! nadćvladala ga ćruga, ja ću se vratiti imućan i veseliti će se on, radovat će se mali Mirko i ćnjegova maćmica. I ćodao se ćanjarenju o ćdalekom svietu, ćogatog Amerići, o ćzlatnom rudćniku, o novcu i sreeći i bilo mu ćlagje. Vidjeo je u maći liepu, ćielu ćvokacnicuć kako se u sreeć sepla ćonositno dize nadćonom ćrpop ćlamunjaća i ćrošnih ćpotlećućića; vidio je ćenu u ćsvili i ćzlatu a ćMirka, ćnjegovog ćdragog ćMirka, ćvisoko izććkolanim ćgospolinom. ćuo je ćako mu ćzlatu o ćgospodskom ćhaljetku ćveći a ćljudi ćga ćozdravljaju i ćstrahopććitanjem ćprazoleć kraj njega. Takove i ćlićne misli ćvrazle se ćglavom ćhrvatskog ćprimorca odlaćeećg u ćdaleki ćnepoznati ćsvieć i on je bio na ćnas

umiren i ćzadovoljan. — Al opet mu ćnarćhrupe ćcrne misli, opet se ćoda ćkobnoj ćsjeti i ćpred ććima ćproleti mu ćcrna ćslika izćžarana ćvelikim ćzagonetnim upitom. Mislićmu se vraciale ćrodnoj ćgrudi, gdje je ćostavio ćvoje ćmile i ćdrage, ćvoju ćkućicu, ćvoju ćimovinu, ćvoje ćljude. I ćnametnu mu se ćpitanje: nije li ćmu ćod ćkuće bilo ćliepo, nije li ćzadovoljno ako i ćsiromaćšno ćprolazio ćdane ćvioleta u ćzagrljaju ćvojih ćmilih. I ćpet bilo mu je teće, i ćpet ćutio je ćpotćreću, da se ćizplaće.

Takove su ćmisli ćprivoale našeg ćputćnika uz ćhladne „ćsartige“ „Montevideoa“, ćdok su već na ćnebu ćtreperile ćrve ćviedadice, odraćzivajuć se u ćlazurnoj ćpućini ćko ćsjajni ćneprocienjivi ćdijamanti ćkraljevske ćkrune.

— Na „ćrmi“ ćzaori ćslozan ćpjev ćkraćjićnika, ćdok se je na ćdrugoj ćstrani ćtugaćljivo odćzivao ćglas istarskih ćbugarćjaća.

To ćprobudi našeg ćprimorca iz ćdugog ćsanjarenja, iz ćkobnog ćrazmićšlanja i on se ćuputi ćjadnoj ćraji, sto je u ćvina ćupaljela ćtugu za ćrodnim ćognićštem, za ćkojim ćkućkoju ćbrojna ćdjeca i ćmajke, ćostavljene ćsirote.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 5. maja 1903.

Zastupnička kuća carevinskoga vieća opet zasjeda. Poslije Uskrsnih blagdana imala je tri sjednice. Hoću da znamo koju iz njih iznesem, koja može zanimati čitatelja svačim se na dvie malenkosti iz posljednje sjednice, obdržavane prije Uskrsnih blagdana.

Što su iskali to su našli,

najme Bennati i Polesini s drugovi. Bennati bio je interpelovao ministra-predsjednika, kao upravitelja ministarstva pravosuđa tobož radi toga, da se kod imenovanja stražara u kaznioni u Kopru zapostavljaju molitelji talijanske narodnosti. Ministar-predsjednik priznaje, da su za stražare u rečenju kaznioni bili zadnjih godina imenovani većinom molitelji slavenske narodnosti. To pako se neima svadjati na to, da bi molitelji talijanske narodnosti bili zastupljeni. Kod imenovanja negleda se na narodnost, nego na sposobnost. Obzirom na kažojenike, kojih je u koprskoj kaznioni dvie trećine slavenske a jedna trećina talijanske narodnosti, zahtjeva se od svakoga stražara poznanje talijanskoga i bar jednoga jugoslavenskoga jezika. Ako molitelji talijanske narodnosti znadu ta dva jezika, onda se nezapostavljaju. Na tvrdnju interpelanta, da se za stražare uzima većinom dielom muževje izvan pokrajine, odvraca ministar-predsjednik, da bijaše dne 28. februara 1903. među svimi stražari njih 67 iz Primorja (medjutimi 22 iz Istre), 8 iz Kranjske, 4 iz Štajerske, a 1 iz Dalmacije! Pak nek se vjeruje Talijanom, koje se ovako brojčami pobija!

Dne 3. marča t. g. bio je austrijski baron i talijanski markiz Polesini postavio interpelaciju na ministra trgovine radi imenovanja pošanskoga expedienta u Baderni. Postavio ju je on, neznano ko mu ju je sastavio i napisao. Vrvida je denuncijacijami. Imenovalo se je, veli, proti svakomu opravdanomu očekivanju ne bolje kvalificiranoga molitelja, nego prepirdžiju, osobu koja je najviše izložena na hrvatskom bunistu, najme učitelja tamošnje privatne škole sv. Cirila i Metoda, Antona Iskra. On je blagajnik tamošnje slavenske gospodarske blagajne, kao i tajnik jedne tobožnje gospodarske zadruge. Nezna talijanski ili jako malo. Bio je kao pučki učitelj otpušten od službe, jer je prije nekoliko godina sudjelovao u Klani za izseljivanje u Ameriku. Da se poštni ured još jače sveže sa rečenimi slavenskim društvu, kaai se poštu prenieti u prostorije slavenskoga vinarskoga društva, u kojih je već sad škola sv. Cirila i Metoda. Ta zgrada, određena za klet, školu i poštu, bila je sagradjena sa sredstvi koje je dozvolilo ministarstvo poljodjelstva, ono ministarstvo, koje je veliku kođušnu kad treba pogodovati neprijatelju talijanstva, nasuprot malenkostno kad treba stvarno podupirati gospodarske probitke. Mora se još pripomenuti, da tamošnja škola sv. Cirila i Metoda ima pravo javnosti, i da radi toga nebi odnosi učitelj smjeo obnašati nijedne druge službe. Pošto podpisani, veli se na svrsi, naziru u tom imenovanju očitu pristranost i demonstrativno pogodovanje neprijatelja talijanske narodnosti sa strane državne oblasti, pošto nadalje naziru u tom imenovanju očito odobravanje panslavističkih i protitalijanskih težnja družbe sv. Cirila i Metoda sa strane državne oblasti, postavljaju na ministra trgovine sljedeće upite: 1. je li mu poznato, da je za mjesto „poštamestra“ molio jedan bolje usposobljeni nego li je imenovan? 2. Kako opravdava imenovanje „poštamestrom“ u Baderni osobe, koja je učitelj, koja se odlikuje u narodnostnih prepriorih na slavenskom bojištu, razne službe kod slavenskih društava obavija, i koja neza zemaljskoga jezika? 3. Što će poduzeti da se tim počinjeno zlo popravi, i da se takova štа neopetuje?

Tako eto uprav bljativoj interpelaciji dao je svoje ime austrijski baron i talijanski markiz Benedikt Polesini, a podpisi su ju uzanj Bartoli, Bennati, Rizzi, e tutti quanti.

Ministar trgovine: baron Cáll odgovorio njim je 3. aprila, ne doista otkako kiko su zastupili, ali ipak dovoljno da se zasrame ako još imaju. Ministar najprije opazi, da se tu neradi o postemeštru, nego u pošanskomu expedientu: najprije stupanja, koje doličniku nedaje činovničkoga značaja. Za mjesto su prošla četvorica, od kojih se je ozbiljno moglo uzeti u obzir samo dvojicu, najme rečenoga učitelja Antona Iskra i penzioniranoga nadglednika financijalne straže, prodavačica mješovitih stvari i tabaka, ta krećmar Adolfa Učiča. Poštino ravnateljstvo išlo je sa s pravna gaza, da bi podieljenje takve službe bilo primljeno s nepozdanjem kod pučanstva naročito kod drugih tamošnjih trgovaca, te se je odlučilo za prvoga, u kojega prilog govori također njegova viša naobrazba. Vodilo je izvide o tom, da li mu se može pouzdati i da li se može zanašati na njega. Uspjeh izvida bio je posve povoljan. Tvrdnje gospode interpelanta oslanjaju se na krivih obavjestih. Nije istina, da je Iskra bio otpušten od učiteljske službe, i to za to jer bi bio posredovao kod preseljivanja u Ameriku; on je u Klani bio privremeni učitelj, pak kad se je to mjesto stalno popunilo, bio je premješten na pučku školu u Kastav. Kasnije ponudjeno mu učiteljsko mjesto u Sv. Mateju odbio je, i primio ono na privatnoj školi u Baderni. On je posve svojevrijem izlupio iz javne službe. Obzirom na seljenje u Ameriku bila je doista proti njemu podnesena prijava (i tu će imati svoje prste prijatelji Kamaličev), al su izvidi izkazali, da bijaše posve neosnovana. Služba poštna bila je dana Iskri sporazumno sa dotičnom školskom oblašću, a nit ministar trgovine sa svoje strane nejma ništa proti združenju obiju služba. Poštino i brojavoj ravnateljstvo uvjerilo se je putem tamo navlaš poslanoga nadzornoga organa, da Iskra pozna dovoljno talijanski jezik, pak da može i u tom obzirou odgovarati zahtjevom. (Da li se zahtjeva od poštanikih činovnika i službenika n. pr. u Višnjaju, Vižinadi, i tolikih drugih mjestih, pa i samom Poreču, poznanje hrvatskoga jezika, koji je stalno u svih gradovih i mjestih Istre potrebitiji i nužniji nego talijanski u Baderni?). Niti u političkom obzirou, veli ministar poslovno, nejma ništa proti Iskri, što bi bilo za njega zapriekom, da nebi mogao imati službu pošanskoga expedienta u mjestu, kojega pučanstvo broji 799 Hrvata i 9 Talijana. Ministar još opazi, da nebi imao ništa proti tomu, da se poštni ured prenese u prostorije tamošnje vinarske zadruge; dok nebi bilo proti tomu opravdanih prigovora obzirom na službu. Pak završuje: „O kakvoj nedopuštenoj pristranosti upravne pošne oblasti u Trstu ili o kakvoj na jedan način dopustivoj predsudi proti jednomu narodu obitavajućemu u pokrajini nemože biti dakle govora, te ja neimam kod sadanjih odnosa nikakva povoda da bud što naredim u smjeru kako to žele gospoda interpelanti“.

Nasli su što su iskali, ako i ne kako su zaslužili. A vriedno je pokazati svako toliko kakvi su — takodjer denuncijanti.

U budućem broju izvjestiti ću o predlogu zast. Vukovića i dr. radi preinake konzularne službe, zatim o predlogu „Svenjemaca i krsčanskih socijalista“ o otkazu trgovackog ugovora te o razpravi sa Srbijom, proti olomučkom nadbiskupu dru. Kohnu znajući, da za ovaj broj nedostaje prostora obširnijemu izvješću. Dostavljam samo to, da su zast. Biankini i drugovi podali već 1. maja dvie interpelacije radi groznih događaja u Banovini (Hrvatskoj i Slavoniji). Pročitale su se tekar 5. maja. Koerber je onu nanaj upravljenu stalno prije pročitao,

te je na nju odmah odgovorio. I o tom više buduću put. A ni tim odgovorom ministra - predsjednika nije stvar svršena. Predlog za otvorenje razprave vrhu odgovora bio je doista zabacena, al će se inače čaci do razprave.

Sa Kvarama.

Maloselo, konce: aprila.

II.

Kamožato Hrvat po svojoj prostranoj domovini, nailazi posruda: na dušmanske hrvatskoga naroda. Oni su svagdje jednak, i mržnji proti hrvatskome imeru, pa bilo to u Srijemu, Lici, Rijeci ili Istri.

Postimo sve to, pa zadjimo samo u ovo mjesto — Mali Lošinj. Ovo je n jasto Bog nadario upravo obilno sa prirodnim krasotama! Tu u sredini zinskoga doba, kad je drugdje najveća studen, — preugodna je klima; okolica obusata je zelenilom, a gdje gdje se pokazuje po vrhuncima kakova stara razvalina, — što godi oku i sreću — kao stari svjedok negdašnje slave hrvatskoga naroda!

I ovo Bogom obilno nadareno mjesto svakom prirodnom ljepotom, hoće dušmani da ga otmu, te bi skoro čovjek mislio, da su ga okupirali — Talijani.

Da je ovo mjesto bilo od pamtiwieka hrvatsko, ne treba drugoga dokaza, doli neko vrieme ovdje boraviti! Zadjes li u crkvu, eno primorskim urećjem slavi Boga svaka osoba u dobi od dvadeset godina pa dalje. Zadjes li u kuću, eno i onaj, koji hoće da je Talijan, zbori stakim glasom materinskim — hrvatski, jer mu majka drugacije nezna. Pogledaj njihove običaje, naći ćeš iste i u prekovalebitskoj potleušici slamanjoj — kao i ovdje u siromašnoj mladici. Dakle sve hrvatsko! Ali da! Od pamtiwieka — cijela politička hrvatska povjest ne piše gotovo ništa drugo, već borbu hrvatskoga naroda sa raznim neprijateljima. Pa tako i danas ima ih hrvatski narod gotovo kao nikad — a osobito cijela naša mala Istra — a specialiteta je ovo mjesto. U poznije doba napeli su talijanaši sve sile — a na žalost pomazu im u tome i današnji vlastodržci, kako bi zatrli ovdje i najzadnji trag hrvatstvu! Kako su uvijek lukavi i prevrtljivi, a nada sve radini ti neprijatelji i hrvatskoga naroda, tako su i ovdje. Znadu se oni organizirati, znadu naći način, kako bi što prije postigli svoju svrhu! Udarili su na ime temelj svoga pakostnoga rada najprije u školama. Što su nakanili, to su i postigli tako, da ovdje u Malom Lošinj u škole talijanske. Kud ćete veće nepravice i nasilja! A kad su ono ovdješnji Hrvati tražili pred par godina hrvatsku školu, izvješćivalo se je da nema nego nekoliko zanešenih ljudi, koji traže hrvatsku školu, te da po tome ovdje ne treba škole, koja bi bila prazna. Tako se eto izvješćivalo. A kad tako, eno, hrvatsko dječje zabavište dične družbe sv. Cirila i Metoda, koje postoji već četvrtu godinu, imalo je do sada ni više ni manje 107 (slovima sto i sedmero), a danas polazi to zabavište preko pedesetero djece, a polazilo bi i više — roditelji upravo zdvojno mole — da prostorije dozvoljavaju.

To zabavište je upravo uzorno, te roditelji, koji unj šalju svoju dječicu, otvoreno priznavaju, da su ti mališi pametniji, discipliniraniji od njihova starije djece, koja na žalost moraju polaziti talijansku školu!

Djeca ho u talijanskim ovdješnjim školama upravo su razpuštena. Od djeteta koji polazi u talijansku školu, nećeš doživiti, da te pozdravi, da se možda pristojno naćnaša, već nasuprot je izgubilo svaki stid, te će dapače i pekljariti — tražiti te „soldin“! Dok nasuprot malo djeteta, od četiri pet godina iz hrvatskoga zabavišta, pozdravit će svakoga sa svojim nevinnim ustima domaćim naglasom „faljen Isus i Marija“ tako, da kad čuješ taj pozdrav,

prodje te nekakovo preugodno činstvo — kao da te pozdravo andjeo.

Ajdmo dalje! Ako se želimo osvjetliti o razpustenosti djece polazeće talijanske škole, treba začu u crkvu; kad su ti ona imena pod nadzorom svojih učitelja. Onda se igraju, guraju, natežu, razgovaraju — kad su u školi!

Iz svega ovoga, što se do sada spomenulo, možno slijedi, da svakko, tko se primaže Hrvatim, ma bio gdje mu drago, mora sa svim mogućim načinom raditi, da se što više podpomaze društvu sv. Cirila i Metoda, da se tako što prije može ovdje otvoriti hrvatska pučka škola, jer ne sagradi li se ju u što skorijem vremenu, neće se ovdje imati što braniti — badava će biti bačen novac za hrvatsko naše dječje zabavište!

Gledajući to jadro i žalostno stanje hrvatstva ovdje u Malom Lošinj u svoje vlastite oči Hrvati, koji se ovdje nalaze na oporavku, u sporazumku i podporom ovdješnjih Hrvata, t. j. koji neće, da budu izradi — priredise na Uskrsni ponedjeljak (13. travnja) hrvatsku kućnu zabavu u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ta je zabava u svakom pogledu krasno uspjela. Sve što se čutilo hrvatski, pohrišlo je na tu zabavu, osim nekoliko gostova iz Zagreba.

Od te zabave dobila je družba sv. Cirila i Metoda čistoga dobitka 168 kruna. Uvažimo li broj onih, koji se ovdje priznavaju Hrvatima, mora se reći, da je ova svola lijepi uspjeh. Uz materijalni uspjeh imali smo i moralni mnogo bolji. Autor „Zimskog sunca“ poslao nam šaljivi igrokaz — „Krv nije voda“ — u jednom činu za četiri osobe, gdje svojim majstorskim perom pokazuje, kakovim je načinom došlo talijanstvo u Istru! Taj komad bio je najpoznornije slušan, svaka se riječ gotovo gutala, a na koncu pljeskanju i burnim poviciu Caru Eminu nebi ni konca ni kraja, i to baš od domaćih ljudi. Da je taj komad tako krasno uspio, ide zasluga najviše kao za cijelu zabavu i u obće kao se ovdje radi o hrvatstvu — cijelu kuću poštovanoga Ivana Lovrića, — kremenjaka hrvatskoga!

Po ovoj se zabavi, a osobito po uspješnu igrokazu „Krv nije voda“, vidi, da nije još nestalo iz srčaca ovdješnjih pučana klice hrvatstva. Ovakovim zabavama može se mnogo polučiti i radi toga se nadamo, da ćemo jih uskoro opet imati.

Prigodom te diletanske predstave darovane: 20 K prof. A. Haračić, posljednik Dom. Kolović; po 10 K Š. Kv. Kozulić, tvorničar iz Beča C. Teuhner (Čeh); po 6 K g. Zlatko Daksar; po 5 K dr. P. Magdić, odvjetnik, N. Širola, pop Fave Vlahović, iz Zemuna, pop Tomislav Vučelić iz Korneice, pop Ergesta iz Bos. Broda, Kovačević G., gdje Sviglin iz Zagreba, oruž. satnik Kunst, školski nadzornik Škopinić, pop I. Sparožić; po 4 K: prof. Š. Eggersdorfer, Rogoz, pop Pero Žic, pop Juranić; po 3 K: dr. E. Barac, prof. Andrassy, gdje Gvozdenčić iz Zagreba; po 2 K: Iv. Martinolić, A. Martinolić, Fuchs, kavanar iz Zagreba, dr. M. Cettolo, O. Jacinto, O. Bono Zec; po 1 K M. Mocnjak, Tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli darovala je tiškanice u vrijednosti 12 K. Zivili!

Za hrv. pučko društvo „Zora“ u Malom Lošinj u darovane: po pope Iv. Sparožić iz Suska sabrano 12 K, gdje J. pl. Miski 10 K, gdje A. Grahovac 4 K, gdje Giferer 2 K, u spomen preinade gdje Jelke Kirar iz Koprivnice Lošnjani 11 K, kano preostatak svote označene za viencac dičnoj pokojnici. — Uz hrv. Citaoncu postoji u Malom Lošinj u društvo „Zora“, kojemu je svrha, da u svoje kole privede šire slojeve naroda te ga tim učučuva od talijanske zaraze, kano što i od njezine podržnice socijalizma, koji u Istri

Nastavak u priloga.

pod krinkom socijalizma podpomaže talijanstvo. Talijanski, odnosi hrvatski, mame naš puk u „Unione“, da ga tim odtudje od njegove krvi i njegova jezika. Patrio- tički je s toga, da se to društvo podpire te uprava „Zore“ ovim putem zahvaljuje darovateljem te izriče osobitu hvalu žup-niku iz Suska, popu Ivanu Sparožiću, koji svakom sgodom ide tom društvu na ruku zborom i tvorom, nadopunjujući ovime svoj poštivovni, mukotrpni nu uspješni rad oko osvjescivanja hrvatsva na Susku.

Domaeće stvari.

Zadnjih dana imali smo u Puli njemačke glumce, većinom iz Ljubljane, koji su dali nekoliko uspješnih predstava u mjestnom kazalištu »Politeama Ciscutti«.

Jeste li razumljeli? Tobaže razvikano »talijanstvo« grada Pule dopušta, da poduzetnik kazališta plaća »mizeriju«, ako hoće da ugodu Talijanima, dočim skače od veselja, kad se može riješiti te »patriotičke« dužnosti i dati mjesta na pozorištu njemačkim družbama, koje privlačuju svake večeri mnogo občinstva.

Što nisu kadri »grasi borghesi«, to znaju izvesti bolje puljski socijalisti. Oni su se dali u zadnje doba na pozivanje raznih govornika mladije talijanske socijalističke škole, da i u ovom gradu iz- bubnu po koji svoj govor, već što puta izrečen u Italiji. I tako vidjesmo razne male zvjezde (Cabrini, Podrecca, Bertelli itd.), dok napokon ne zasja i na odru puljskog teatra »zvezda nad zvezdama« Enrico Ferri, najradikalniji zastupnik talijanskog parlamenta i ujedno profesor na sveučilištu u Rimu. Dobar govornik, vele, i učena glava, pa kamo li se dodje gu- biti! A još profesor sveučilišta? Mora da to nije baš sjajni položaj, kad i on, kao svi drugi, ide propovjedat »novu vjeru« a . . . na plaću. Jedni puljski radnici moraju osim redovitog prinosa, davati svako toliko i ulazninu za »konferencije«, a ko- liko bi bolje bilo, da mjesto učenih go- vora dobiju poduke u prvim početlima ljudskog znanja i umjeća!

Uspor tome, propali organ puljskih »patriota« nije zadovoljan. Osobito se jadi radi toga, što veliki broj djece po- lazi njemačke škole, a poldruga stotina i hrvatsku školu u Sijani. To su grozne neme, pa udri po »vladi«, koja tako za- nemaruje Talijane, a da ne sili inorodnici nek se u Talijane pretapljaju. U dokaz kako je to grozno na štetu Talijana, na- vadvaja »Popolo Istriano«, da imade u Istri, ako se dobro spominjem, samo 67 škola talijanskih, a nista manje nego 89 hrvatskih. E, to nije sale, u takvim okolno- stima mora propasti »l'italianità del- l'Istria«, ako se pomisli, da imade još osim hrvatskih, i tridesetak slovenskih škola.

Bogme tu neće pomoći ni talijanski nebo, ni talijansko more, ni talijanski vlak etcetera, za potaljanjenje svega naroda u Istri, a »Popolo« će morati naći novu frazu za ukus svojih čitaoca, koji bi mu inače mogli zatvoriti vrata.

talijanski: o un imbecille qualunque o un mascalzone matricolato.

Ali davati rog za svieću jest »moda« kod talijanskih novinara. To vidimo naj- bolje baš u Puli, gdje uz »Popolo«, tal- janski non plus ultra, izlazi — a pod uredničtvom istih osoba — i mali »Giornaletto«. Dočim se u prvom puca proti njemačkim školama u Puli, zaboravljajuć da u te škole šalju svoju djecu i najžešći Talijani, u »Giornalettu« su stupci otvoreni i njemačkom jeziku, te su često u njem i oglašali talijanskih trgovaca izključivo u njemačkom je- ziku.

Dakle, pred Talijanima hoće gospoda igrati jednu ulogu s »Popolo Istriano«, a pred c. i kr. ratnom mornaricom u Puli hoće da se prikažu u drugačijem ruhu putem »Giornaletta«. Ljudima takve fele kažu obično: camaleonti.

Novi Jornaletto.

Zemaljsko gospod. vijeće.

(Konač.)

Jur odobrani proračun za g. 1903. u pogledu prinosa pokrajine mienja se u toliko, da se svote određene za promi- canje prodaje vina i za pokušaje pucanja na oblake snizuje za toliko, koliko je po- treba za pokriće prinosa za nabavu pa- stuha za magareće naskočne postaje, te izvršuje I. ovu molbu u proračun sa K 2500.

Odobrava se obračun za g. 1902.

Vlada je pitala mnjenje o austrijskoj carinskoj tarifi obzirom na njemački car- rinski zakon i na švicarsku carinsku ta- rifu. Jer je ona poslala njemački carinski zakon tek pred par dana, te ga se zbog svoje obsežnosti nije moglo proučiti, jer švicarske tarife nije ni poslala i jer se mnjenje mora poslati do tri dana, odlu- čuje vijeće, da se u svemu pozivlje na mnjenje dano jur u mareu 1900.

Odgadja se za drugi put razprava o nacrtu pravila zemaljskog zavoda uzaj- marnog osiguranja živina, dok je bude proučiti i podnio izvješće odbor izbran u prošloj sjednici.

Pretrese se proračun za g. 1901.

G. Tomasi preporuča, da bi se po- duprlo bolje pčelarstvo i poširilo podupir- anje uzgoja svinja. Kod toga opaža Dr. Venier, da se je c. kr. zemaljski živinar Zuttioni izrazio proti istarskoj pasmini. On nije toga mnijenja i drži, da domaća pasmina odgovara posvema našim po- trebama. Ako se hoće što tudjeja, prepo- ruča križanje velike štajerske svinje sa nerastom pasmine Yorksir.

G. Tomasi misli, da bi se morao već ograničiti pouk u klastrenju jer je pra- vilan način klastrenja već dosta proširen. Za to bi se moglo odopustiti posvema gg. Zamarina i Filippia. Nek se pod jednu rubriku »putujuće poučavanje« metne što je određeno pod rubrikom »klastrenje« i »pouka u ciepanju« sa ukupnim iznosom od K 1500.

Kako član državnog željezničkog vijeća bude odabran G. Tomasi, a kako zamjenik G. Tromba.

Primljen je program za glavnu skup- stinu jednak prijašnjim. Pošto nema taj- nika, neće biti izvještaja kako obično, nego će predsjednik gledati, da doskoci kako bude bolje mogao. Skupština će biti po prilici u mjesecu maju, a dan prije će se držati i sjednica stalnoga odbora.

G. Tomasi preporuča vladinom za- stupniku, neka na svojem mjestu prepo- ruči, da bude čim prije sasavljen imenik posjednika u dolini Mirne i da vlada čim prije pokrene ustanovljenje vodne zadruge za onaj kraj.

Bude pročitan predlog što ga je učinio na saboru zastupnik g. Ventrella o naknadi štete, počinjene tucom. Opazilo se, da bi se po onom predlogu moralo ustanoviti i odrediti neko prisilno osiguranje proti tuči. Sada gdje su se mnogi krajevi podvrgli znatnijem žrtvam sa pucanjem na oblake i gdje još nije konačno riješeno pitanje o

uspjehu toga pucanja, bilo bi prerano po- primiti se mjera što jih g. Ventrella pre- laže. U tom smislu ima se odgovoriti ze- maljskom odboru.

Određuje se prinos K 50 agrarnom društvu u Beču i imenuje kako odaslanika na njegov sastanak zastupnika g. Polesina i još jednoga od druge trojice gg. zastup- nika, koji bude onda u Beču.

Zadruge iz Lušinja predlaže neka se pita oprost poštarine za dopisivanje za- druga. Dr. M. Trinajstić opaža, da njim taj oprost već zakon daje za dopisivanje u poslovliv javne obćenite koristi. Odluči se pitati razjašnjenja kod c. kr. ravna- teljstva pošta.

Pristaje se na ustrojenje tečaja za pouk u podkivanju, što jih misli mini- starstvo uvesti.

Odlučuje se dati zadruzi u Vodnjanu dva para bergamaške pasmine, zadruzi u Materiji K 100 za nabavu 5 odojčeta yorksarske pasmine, zadruzi u Kastvu samo parove a ne i ovce bergamaške pasmine, zadruzi u Rovinju 50% za na- bavu 8 škropilnica i prašilnica, zadruzi u Kastvu pripomoć za nabavu pčelarskih strojeva polag toga koliko bude razpoloživa novca; na isti način obćimi Brtonigla podporu za pokusno polje za kemička gnojiva i za uzorni vinograd.

Odlučuje se popuniti nekoje naskočne postaje. Kastavska zadruha moli, da bi se ondje ustanovile dvie nove naskočne go- vedje postaje. Dr. M. Trinajstić opaža, da bi Kastavska zadruha sa svojih 3300 krava morala imati devet postaja, te preporuča, da se molbu povoljno rieši. Odlučuje se odrediti za sada jednu novu postaju, a prema sredstvima hoće se i drugu.

Pazinska zadruha moli, da se providi mlade neraste za određene postaje. Dr. M. Trinajstić upućuje za nabavu na vrstnog domačeg uzgojitelja svinja g. M. Kundića u Rukavcu.

Razne molitelje odpućuje se s tim da mole kroz svoju zadrugu.

Odbija se: molba zadruge na Vo- loskomu za uređenje vrta, jer je primilo već podporu od vlade, a ona za nabavu gospodarskih knjiga, jer nema sredstva; molba zadruge porečke za naknadu tro- škova za tečaj o ciepanju loza u g. 1901.; molba zadruge vodnjanske za pokusno polje, jer imaju ondje gospodarsku školu; molba obćine dekauske za gojenje sparoga; molba puljske zadruge za nabavu svje- tiljke Medura; molba creske zadruge za podporu za popravak škropilnica.

Dr. Venier predlaže, da se opet na- havi bikova ravno iz rimskih poljana. G. Tomasi je lakodjer za to, al predlaže, da se te bikove ne daje sve u kotar bujski, jer se tako malo po malo otvara neki monopoli za bujski kotar. Odlučuje se dati tri takova bika u kolar bujski a tri u druge kotare.

Sjednica je trajala od 11 sati pr. p. do 2 p. p. pak od 4 1/2 p. p. do 9 u večer.

Franina i Jurina.

Fr. Ca biš rekal Jurino, znaju bolje kršiti va Lanšće al va Trste? Jur. Moja mi neme pamet de, da je sveti krst posvuda jednak. Fr. Zač je dunke nesal kršiti on šarenjak svoje dele va Trst? Jur. Morda je to kakov staroverac? Fr. Vej se ga zlodej!

Fr. Jure, si bia pasanu nedilju u tejrtru u Puli?

Jur. A jesan. Frane moj, bia čuti onu pridiku od socijalisti.

Fr. Pak ča ti se vidi? Jur. Ma, brate, vidi mi se, da je sve jedna kumpanja. Da sam pitur, ja bih učinia tabelu još lipsu nego je ona od Posudnice, pak bih vrga na nju: R. V. e Compagni: Articoli de lussu — Pese modernissime — quanto più peso per populo tanto più legereza de altra parte — Polvere de cipro per far bel el viso de Comun — Quartieri per operai (sula carta) — Vendita carotte al ingrosso e cussi via.

Fr. No že mal, dosta dobro si se već naučia.

Jur. Ma češ viditi, da njanka ovako jim neće biti pravo.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Novi kaonfel u Puli. Njegovo Ve- ličanstvo imenovalo je preč. g. Andriju Bylica, župnika u Medulinu te veleč. g. Bernard Severa, profesora veroukaca na c. k. gimnaziji u Puli, počastnim kanoonicima konkatedralnoga kaptola u Puli. — Preč. gosp. Bylica jest rodom Peljak, dočim veleč. g. Bernard Sever, rodom je iz Rib- nice u Kranjskoj, dokle je bivao u Trstu kao kooperator kod sv. Jakoba, čutio se je Slovenceu; koj svj narodnosti pripada u Pul — nije nam poznato!

Na akademiju djaka c. kr. gimnazije u Puli, koja se je obdržavala u sribotu, došlo je izvanredno mnogo učeslnika, koji su u istinu uživali slušajuć izvršu programa mladih diletanta. Sedmoškolac Vratović te šestoškolac pl. Rossetti odigralu četveroručno na glasoviru dva špánjolska plesa upravo skladno; sedmoškolac Polaczek pako odgudio je na vijolini četiri točke skoro majstorski dovršeno. Drama- tički fragment za tri osobe — šestoškolci Crisanaz, Maresch te Gojković — te jedan igrokaz za tu akademiju preveden, kojega odigraše osmoškoli Furlani i Löwy te sedmoškoli Auersperg i Keil, izpadoše na sveobće zadovoljstvo, a razne deklamacije djaka: Kunsti, Petra pl. Preradovića (unuk našega velikoga pjesnika) te Erben-a bi- jahu izrečene smisaono te dobro tuma- čene. Troglasne pjesme »Sandmädchen« te »Waldlust« žele su zaslužan pljesak. U obće — tako piše učeslnik akademije, koji je uvoljen zastupao i naše uredničtvo — akademija djaka izpala je na sveobće zadovoljstvo. Mladi talenti, koji kod iste nastupise, pokazuse svaki posebice i svi ukupno osobitu ljubav i mar za preuzete uloge te jin. se mora čestitati na uspjehu i odoberiti burno odobranjem učeslnika, koje su i zaslužili Sl. ravnateljstvu te profesorskomu zboru pako, koji su čitlan- tima isti u svakom pogledu na ruku, mora se tekodjer izraziti dožnu zahvalu. To je bila druga akademija te vrsti u Puli, pa se nadamo da neće biti niti zadnja, jer djakom se mora dati prilika, da svoje ta- lente i javno pokuša.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, održavati će svoju glavnu skupštinu u nedjelja dne 10. o. mj. sa obćinom društva rodom na 10 sata u jutro u »Sijanskoj školi«.

Gg. članovi »Matice Hrvatske«, kojima je naša uprava u svojstvu povje- renice priposlala prošlogodišnje knjige, priloživši položnicu, te koji još nisu pri- poslali odnosni prinos, umoljavaju se uljudno, da to tekom mjeseca učine, buduć naša uprava mora učiniti obračun sa upravom »Matice Hrvatske«.

Istrijska porota. Imali smo slučajeva, gdje je pas ulovio zeca, pa mu ga seljak oteo iz ustiju i za sebe priredio. Zasluzio si je time dva tjedna zatvora. Drugi seljak, jer je ubio i neovlašteno prisvojio si zeca, dobio je i do dva mjeseca zatvora.

Imali smo slučaj, gdje je nesrećom svećenik posrnuo na poledici, pao i izvino si ruku. Neka novina pisala je, da je bio pijan i u pijanstvu pao. Svećenik pozvao urednika na odgovornost pred porotu. Izaključiti su pijanstvo kod svećenika uz druge također jedan kanonik, jedan liječnik i jedan kandidat odvjetništva. Urednik bio je Talijan, a svećenik Hrvat. Rovinjska porota je urednika rješila.

U druga dva slučaja bili su obtuženi pred rovinjskom porotom jedan svećenik radi pronevjerena 20.000 for. crkvenog novca, pak jedan občinski blagajnik radi pronevjerena 40.000 for. občinskog novca. Obojica bili su riješeni i slučajno obojica jesu Talijani.

Pred mjesec dana po pritici jesmo javili o umorstvu počinjenom u Tinjano i kako su onda talijanske novine javljale, daje umorenik pripadnik talijanske stranke, a ubojica hrvatske. Predprošlog tjedna razpravljao se taj slučaj pred rovinjskom porotom. Iz porotničkog zbora bilo je odklonjeno ono malo porotnika, za koje se predmnievalo, da su Hrvati. Obtuženi je svoju obranu temeljio na ovlaštenju samoobrani, tvrdeći, da ga je umoreni hteo sasjeci kosom. Prigodom čina bila je tamna noć. Svjedok, koji je išao sa obtuženim izkazao je, da mu se činilo, da je umoreni uzdigao ruke prama obtuženom, ali rieckanja ipak medju njima da nije bilo. Drugi su svjedoci izkazali, kako se obtuženi jur prije grozio umorenom, kako je kod samog čina ovaj nagovorio na putu pridolazećeg obtuženog i njegovog druga sa riećina: „Ragati, jeste li se naplesali“, te kako su na to u kolkiko bi izmolio „Otkenas“ bez ikakve predhodne prepirke sledila dva hitca, kojim je pao žrtvom umoreni. Kosira nije nitko vidio u ruč umorenom, koji je iza hitca stao bježali, te iza dvadesetak koraca ja pao licem na zemlju. Sliedećeg sa dana našao pod umorenim kosir, koji mu onog dana radio kod obrezivanja loza. Obtuženi se predao oblasti sliedećeg dana. Na razpravi se ustanovilo, da je obitelj umorenoga pripadala hrvatskoj stranci, a obtuženi da je talijanski kortes. I svjedoke se pitalo, za koga je koji kod posljednjih občinskih izbora glasovao. Naravski, da je i branitelj izlicao osobito i politički moment. Obtuženi bio je riješen.

Iznasajue ovo, nećemo da bideimo rovinjsku porotu, da nebi bila sudila po svojem osvjedočenju. Dapače mi smo tvrdo uvjereni, da je baš sudila po svojem osvjedočenju.

Pazinski kotar:

Kotarski cestovni odbor u Pazinu konstituirao se dne 2. t. mj. Sastoji se od šest članova Hrvata, izabranih od občina Boljun, Pazin, Tinjan, Zminj, od dva člana Talijana izabranih od zemaljskog odbora i jednog velepreznika Talijana. Predsjednikom bio je izabran gosp. Šime Defar. Prisustvovao je konstituiranju i kotarski poglavar, koji je pozvao da predsjedka izboru predsjedništva najstarijeg člana g. Ivana Ivića, poznatog nam kao Hrvata, talijanskim jezikom. Znak vremena i značaj ljudi!

Biskup Nagl na postu. Pred nekoliko mjeseca bio je otvoren natjecaj na nekoje župe, a medju timi i na pazinsku. Natjecalo se na ovo 5—6 usposobljenih svećenika. Patronu Montecuccoli ili bolje upravitelju njegove imovine u Pazinu nije bio nitko po volji, jer su Hrvati. Upravno vieće u Pazinu podneslo je predstavku biskupu sa zahtjevom, da ne imenuju nikoga od natjecatelja, nego neka počeka dok ne bude se mogao natjecati i koji Talijan, jer da je Pazin talijanska župa.

Pazinska župa polag popisa pućanstva od god. 1890. broji 2000 Hrvata a 1116 Talijana. Biskup udovoljio je zahtjevu Talijana, jer, u kolkiko smo obavješteni, neće bit imenovan ni jedan od natjecatelja, nego tečajem vremena otvoren ponovno natjecaj. Medju natjecateljima bio je takodjer čestiti župnik - dekan buzetški Antun Kalac, rođen u Pazinu, kojemu je molba jur povraćena.

Političko društvo za Hrvato i Slovence za Istru obdržavalo je dne 23. pr. mj. svoju odborsku sjednicu, u kojoj se je odobrilo imenovanje raznih povjerenika te imenovalo nove. Razpravljajuće o prošlih izborih u Tinjano, primio je odbor na znanje rad vodstva istih, preporučivši svim našim novinama izvan Istre, obzirom na članak „Obzora“ broj 75 od 2. aprila 1903., da budu urednici istih oprezniji kod primanja ovakvih vijesti, da nebi time stvari više štetovali nego li koristili. Razpravljalo se je takodjer u predstojećih izborih u Zminju i Boljuno. Prešlo se zatim na pretresivanje crkvenog pitanja pogledom na proglašenje odluke kongregacije za obrede i to sa strane tršćansko-koparskog biskupa dr. Frana Nagl. Sjednica, koja se je otvorila na 4 1/2 sata poslije podne, bje zaključena na 9 sati večer.

Porečki kotar:

† Milho Strologo preminuo je 3. t. mj. u Novoj Vasi kod Poreča. Pokojnik bijaše priprost čovjek, ali zato značajan rodoljub te odan narodu i crkvi. Pokoj mu vječni!

Koparski kotar:

Iz Klenovšćana nam javljaju, da je tamo umro prošli mjesec po tamošnji kraj velezaslužni višegodišnji župan, obč. suvjetnik, posjednik itd. Mate Šverko p. Antuna. U narednom broju više, ako dobijemo polanje izvješće od osobe, koja je istoga u Trstu primila. Iz istih razloga nemogomo pribićiti niti u prošlom a niti u današnjem broju odnosne zahvale.

Iz Lanišća nam pišu dne 1. maja: Olišao je, hvala Bogu, ex-učitelj Marki netragom. Neki vele, da su ga vidjeli poć u sumu, a drugi, da je zasio tajničku stolicu u Veprinju. Bilo jedno ili drugo veseli smo, što nas je zapustilo. No s druge strane nam je i žao, jer će Marki mnoge Veprinčane zavesti, ako se ga ne budu čuvali; mi ga poznamo dobro, nama ne bi bio mogao nikada nauditi. Da je olišao barem po danu! Pozdravili bismo ga bili po zasluži. Krstić i Marki, dva pobratima, biti će si dakle blizu. Očuvaj Bože Veprinčane glada i kolere!

Glavina skupština „Slovenskega učiteljskoga društva za Koparski okraj“ obdržavati će se dne 14. o. mj. u 10 sati u jutro u Kozini — u prostorijah gostione g. Šiskovića. Odbor toga društva odabrao je Kozinu za skupštinu obzirom na povoljne komunikacije ne samo iz koparskoga već takodjer iz voloskog kotara.

Voloski kotar:

Vlenčanje. Iz Opatije pišu nama, da se je tamo vienčala dne 29. aprila vriedna domoljubka žena. Antica Brozović, rodoin iz Kastva, sa g. Albinom Bon. Naše čestitke novovienčanin!

Iz Lovrana pišu nam 4. o. mj.: Pošto se približavaju naši občinski izbori i buduć se vladajuća svojita boji poraza zbog obćenitog nezadovoljstva, osobito izvanjskih občinara, nastoji si pomoći unaprijed tim, da imenuje toliko počasnih građana, kolkiko misli, da njoj fali izborika u prvom tieu. Tako je ta svojita prošle godine imenovala g. i l. ro počasnih građana, sve samih istarskih talijanaša, kojih zasluge nisu nijednomu občinaru za o-u občinu poznate. Znajujući, da njoj još uvijek fali glasova, izabrana je opet u jućerašnjoj sjednici trojicu počasnih građana, u osobah naših ljutih narodnih protivnika, prisjednikah zemaljskoga odbora Chersichta, Cleve i Tomasića. Tako si eto talijanaška stranka u pogibeljni obćenah stvari umjetno izborne većine. A mi??!

U istoj sjednici bijaše imenovan poznati Talijan iz Sezane Guglielmo Grossmann članom cestovnoga odbora u Voloskom. On je ne samo učiteljem, občinskim zastupnikom, nadzornikom skolah itd. već postade eto i članom cestovnoga odbora, u koji posao se razumije kano i Čić u barku — kako bi bio on jednom u svojem materinskom jeziku kazao. To mora zaista biti neobično mudra glava, koja se u tolike poslove razumije i koja može sve to častno i dostojno ovršivati.

Kotarska gospodarska zadruga na Voloskom držala je dne 23. pr. mj. sastanak u Berseću za ustrojenje društva za osiguranje protiv škode na živinah. Uzprkos velikoj kiši i jugovini, sabralo se oko 50 posjednika u občinskoj kući. Predsjednik, gosp. V. Tomić, pozdravi jih sve i zahvali njim, što su se uz sve nevrjeme u tolikom broju odazvali pozivu. Priobići njim, da je ovaj sastanak sazvan jedino za to, da se pogovore o osnuću društva za osiguranje stoke (blaga). Razloži važnost i potrebu takovih društva za napredak gospodarstva, požalivši što u Istri još nema nijednoga takova društva, doćim jih se u drugih zemaljah i državah na tisuće broji. Nada se, da će biti u ovom kraju svi za to i da će se u tom i oni povesti za naprednijim zemljami. Pozove na to tajnika, da izvjesti.

Tajnik g. dr. M. Trinajstić, predloživši potrebu osiguranja u obće, a ono stoke napose, te protumači narav i razne vrsti društva za osiguranje od škode na živinah. Najkorisnija su se pokazala društva osnovana na uzajamnosti članova i ograničena na malene krajeve. Za veliki obsejni kraj takova društva nisu, jer se ne može kako treba nadzirati osigurano stoku, a za premalen kraj opet ne, jer je malo stoke, pa tim i primos članova veći. Društva, osnovana na temelju uzajamnosti, ograničena na manje krajeve, vezana opet sva u jedno društvo, u jednu savez, koja bi preuzimala jedan dio odštete na sebe, jest ustanova, za kojom moramo mi težiti.

Na to pročita nacrt pravila, po kojih bi se štete naknadivale tako, da bi se na koncu svakoga tromjeseca sbrajale štete pretrpljene gubitkom ili podpunom neuporabivosti osigurane stoke, pa taj ukupni sbroj, uz odnosne odbitke, jednako porazdielio na sve osigurane glave živina. To bi sačinjalo osiguravačku daću ili premiju. Ovaj se način preporuča zbog svoje jednostavnosti, dokle god se ne bude moglo na temelju višegodišnjeg iskustva točno ustanoviti upak ili mortalitet stoke, te prema tomu odmjeriti stalni godišnji prinos po osiguravačkoj cieni.

Iza podulje razprave, u koju su utjecali skoro svi prisutni posjednici, odlučilo se jednoglasno, da se po predloženom nacrtu pravila ima ustanoviti za cijelu mjestnu obćinu moćeničnu jedno samo osiguravačko društvo protiv šteta, što zadese govoda, konje, mazge, mulca i svinje. Sjedisti društva ima biti u Berseću, gdje ima i najviše blaga. Predsjedništvo gospodarske zadruge ima poduzeti sve što treba za što skorije ustrojenje društva.

Još su se prisutni pogovorili o ustanovljenju svinskih naskočnih postaja, na što predsjednik zaključivši sastanak, pozdravi još jednom prisutne i zaželji, da ovaj sastanak urodi dobrim plodom, a oni mu odvatse sa srdaćinom živio!

Hrv. čitnonica „Danica“ u Lovranu priredjuje sa svojim tamburškim zborom „Danica“ u nedjelju dne 10. maja veselicu sa pjevanjem, tamburanjem, predstava i prostom zabavom. Preporučuje se za mnogobrojni posjet. Odbor.

Odbor učiteljskog društva za Voloski kotar obdržavati će dne 14. t. m. u 10 sati prije podne glavnu skupštinu u Jurdanima kod g. Fran Dekleve (blizu postaje) uz dnevni red, koji je članovom objavljen posebnom pozivnikom. Tko želi prisustvovati skupnomu objedu, neka se javi do 12. t. mj. kod g. R. Jurinčića u Brečima.

Muška i ženska podružnica društva sv. Cirila i Metoda u Kastvu priredjuje u nedjelju 10. maja u prostorijama Narodnoga Doma, zabavu sa pjevanjem, igrom i plesom. Početak u 6 sati na večer. Uzlazina po osobi i K. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Lošinjski kotar:

Premještenje. Iz Maloga Lošinja pišu nam, da je premješten tamošnji župnik, upravitelj veleć. g. Fr. Craglietto u Krk, a lošinjskom župom da će privremeno upravljati veleć. g. Petar Žic.

Zadašnice za pok. Pasarića, žrtvu političkih, odnošaja u Hrvatskoj, obdržavali su 29. aprila u Malom Lošinju uz mnogobrojnu prisutnost puka. Nakon zadušnice sakupili su učesnici K 20, koje su odposlali pokojnikovoj udovi.

Trst.

Hrvatski djaci na putovanju. Kako „Edinost“ javlja priispješe jućer u Trst hrvatski djaci više trgovačke škole iz Osieka pod vodstvom prof. Salentića i Gulja, koji putuju u znanstvene svrhe. U Trstu su bili od strane tamošnjih rodoljuba vrlo ljubazno primljeni.

Slovensko dramatičko društvo u Trstu priredjuje u nedjelju dne 10. t. m. predstavu „Pojdimo na Dunaj“ u kazalištu „Fenice“. Početak je na 7 1/2 sati večer. — U drugu nedjelju pako, dne 17. maja, priredjuje u istom kazalištu „Slovensko pevsko društvo“ veliki koncert uz sudjelovanje podpunog orkestra vojničke glazbe.

Delasko podporno društvo u Trstu priposlalo nam je svoj obraćun za god. 1902., iz koga razabiremo, da će imati godišnju glavnu skupštinu u nedjelju 10. maja u vlastitih prostorijah na 3 sata poslije podne. Članova bilo je koncem g. 1901. 3155. Ukupni imetak iznaša K 76.466-23 (po odbitku inventara i knjižnice kruna 72.552-75 faktične gotovine).

Razne primorske vijesti.

Upozorujemo naše graditelje na oglas „Stavbeni razglas“ podgradske Po-seojnice in hranilnice, kojega donasamo na drugom mjestu.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaoše preko naše uprave: Noćni stražar g. Ivan Poropat 60 h., veleć. gosp. Vućeliću prodane razgladnice K 2. Dinka Diminić-Mačak, supruga Matkova iz Sv. Lovreća na Labinjini šalje K 6 sabranih na Ukrsni ponedjeljak u majenomu a veselom društvu. — Živila! Ukupno danas K 8-60 Na račun ove godine izkazano . . . 291-92 Sveukupno K 230-52

Djekomu pripomoćnomu društvu u Pazinu darovaoše preko naše uprave: Noćni stražar g. Ivan Poropat 60 h. G. Puhalj Ivan, Pula K 1. G. Ivan Ivić iz Pule K 5. Ukupno danas K 6-60 Na račun ove godine izkazano . . . 213-90 Sveukupno K 220-50

Za „Sokolski dom“ u Puli darovao je g. Ivan Poropat u Puli 60 h. Živio!

Politički pregled.

U Puli, dne 6. maja 1903.

Austro-Ugarska.

Takozvani radnički blagdan, t. j. 1. maja proslavljen je u svih većih mjestih monarhije mirno i triezno. Radništvo se sakupljalo na sastancih i skupštinah, na kojih se je razpravljalo o važnosti praznovanja 1. maja i o pravilu radništva na bolji ostanak. Praznovanje 1. maja reć bi da je u nazadku, jer se taj dan nije primjerice ni u Francskoj, ni u Njemačkoj ni u Italiji onako oduševljeno i obćenito praznovalo kako prijašnjih godina. U Berlinu primjerice radilo se u velikih industrijalnih zavodih kano i druge dane, premda su kodivodje socijalističke stranke nastojali, da bi radništvo toga dana složno blagdajovalo. Od austrijskih gradova jest jedini Gradac, gdje je došlo do sukoba izmedju radćeh i plandjućih radnika, te je moralo tuji redarstvo posredovati, da uzpostavi mir i red.

U drugoj polovici monarhije naime u Ugarskoj i Hrvatskoj nastalo je s danom 1. maja takozvano izvanzakonito stanje. Ni u jednoj ni u drugoj kraljevini neimaju ni redovnog ni privremenog proračuna, pak troše doćine vlade na temelju prošlogodišnjeg proračuna.

U ugarskom saboru nije mogla vlada predložiti osnovu privremenog proračuna zbog obstrukcije, što ju čine oporbene stranke radi toga, što vlada neće da natrag povuće omrzenu vojnu osnovu. Radi toga izvanrednoga stanja bica valjalo krunju na oporbu, a ova na vladu. Ova će i nadalje trošiti kako i do sada stalna, da će vrhovni računarski dvor odobriti bez prigovora sve njezine izdatke. Ona misli, da će tim načinom umekšati oporbu,

16a, žrtvu
obdrža-
nostiju uz
Nakon za-
20, koje

ju. Kako
u Trst
je iz Osieka
Julja, koji
Trstu su
juba vrlo

ruživo u
10. t. m.
u kaza-
7 1/2 sati
dne 17.

listu „Slo-
koncertat
istra voj-

o u Trstu
za god.
će imali
djelju 10.
u 3 sata
koncem g.
76.466-23
ce kruna

vesti.

itelje na
dske Pol-
lonasamo

za Istru
uprave:
at 60 h.,
azglednice
ruga Mat-
tini šalje
djeljak u
Zivila!
K 8-60
K 221-92
K 230-52

državnu
uprave:
pat 60 h.
220-60
K 230-60
K 213-90
K 220-60
I darovao
h. Živio!

ed.

aia 1903.

j. 1. maja
monarhijske
kupljalo na
je razprav-
o pravih
znanovje 1.
se taj dan
ni u Nje-
in i obće-
na. U Ber-
industrijalnih
la su kolo-
da bi railo-
t. Od auto-
e, gdje je
plahdujući
posredovati,

e naime u
danom 1.
nje. Ni u
repa-
proš-
šijegj pro-

ogla vlada
mćuna zbog
stranke radi
ovuće omar-
zvanrednoga
rba, a ova
i kako i do
narski dvor
ne izdatke
šali oporbu,

je se oporba nada, da će vladu prisiliti na
da povuče natrag vojnu osnovu ili da od-
U vladinih se krugovima nadaju, da ovo
zakonito stanje neće dugo potrajati, nu ta
la mogla bi biti varena, pošto su u opor-
nih krugovih pripravi na najskrajnija sred-
proti vladi. Idemo dakle da vidimo, koji
koga nadzadruži ili nadjačati.

U svih većih gradovih Hrvatske došlo je
burnih prizora radi zabrane obdržavanja
nih skupštinah, na kojih se je imalo raz-
vijati o financijskoj samostalnosti Hrvatske
Slavonije. Na mnogih mjestih došlo je ta-
kijer do sukoba između naroda i državne
asti radi nezakonitog izvoženja mjadarskih
tava na zgradah hrvatsko-ugarskih ureдах,
železničkih postaja itd. Te demonstracije
ni narijevanju tudje zastave i tudjeg jezika
zemljištu kraljevine Hrvatske razvile se
sud i u krvave sukobe radi čega je vlada
jednoj županiji proglasila obsadno stanje.

Srbija.

U mladoj kraljevini nemogu se složiti
nistri ni nakon nasilne promjene ustava.
iti ministru-predsjedniku Cincar-Markoviću
o se isti njegovi drugovi. Radikalnim ml-
trom nebijase neugodica promjena ustava,
njih su ogorčili dogovori, što ih je vodilo
neral. Belimarković sa liberalnom strankom
o da se hoće radikale iz ministarstva izta-
ti a na njihova mjesta pozvali liberale.

Srbski oporbenci listovi pišu, da je došlo
sukoba između kralja Aleksandra i kraljice
ege. Kralj je nastajao već tri puta prosi-
ti kraljičina brata poručnika Lunjevicu
ustolonasljednikom, ali ga od toga odvratilo
je pot iskrjeni prijatelji dinastije. Radi toga
nja došlo je i u ministarstvu do ostre raz-
ve. Pristasi kraljičini i njezinog brata nastoje
lja skloniti da neodustane od svoje nakane,
ćim traže drugi odlučno od kralja, da se
će ne namisli i da tim ukloni veliku ne-
pa, koja prieti srbskomu narodu. U zdunje
ba, reč bi, da kralj naginje ovoj posljednjoj
anci, koja je protu kraljici i njezinom bratu.
činjenica da muči silno kraljicu, koja da
već stala uvijajati, da će se morati još seliti
Srbije te odstupiti svoje mjesto drugoj ženi,
a bi kraljevini rodila pricestlonasljednika.

Bugarska.

Iz Carigrada javljaju, da je car Nikola
milovao turskog vojnika Ibrahimu, koji je
o ruskoga konzula Ščarbinu u Mitrovcu.

U turskom gradu Solunu došlo je ovih
na do krvavih izgrada i sukoba. Tamo su
me bugarski ustaše digli u zrak više jarmila
kada, među ostalim i tursku banku. U gradu
ladala je usljed toga silna strava te je vlada
glasila obsadno stanje. Pošlo imadu u tom-
du evropske vlasti vjostio podaniku, poslate
pred Solun razne vlasti ratne brodove. Od
se mornarice nalaze se u solunskoj luci
opnjaje „Habsburg“, „Wien“ i „Bu-
nest“ i torpiljača „Magnesit“. Austrijska
da kani poslati u solunске vode i druge
je brodove, koji će imati zadacu, da štite
stro-ugarske podanike. Osim austrijskih bro-
ta imadu u Solunu i talijanskim, njemačkim
uskim, koji su tamo poslani na zaštitu od-
nih državljana. — Turska vlada da kani
lati na velevlasti spomenicu, u kojoj čini
govornom bugarsku kneževinu radi događajja
Macedoniji i u kojoj se grozi, da će proti-
zevini podići oružanu silu, ako nepreslane
kupirati bugarske ustashe.

Njemačka.

Car Vilim II. nalazi se već treći dan sa
njom starijih sinova u Rimu kao gost ta-
nskoga kralja. Cara dočekase u Rimu veoma
ano i susreta ga svrda građanstvo najpri-
je. Caru i bogatoj pratnji na čast priredise
na dvoru tili u gradu sjajne gostije i
anosti. Zdravice, izmjenjene između cara
i kralja Emanuela, ođaju iskreno prij-
stvo, koje vlada ne samo između vlad-
kuća, već također između naroda. Bečki
vi pitaju se začudjeno, kako moguće sa-
ice Austro-Ugarske, car i kralj, u svojih
dravacih posve mimoći trećega savrznika,
ne Austro-Ugarsku, koju nespomenute ni-
tu ni jedan ni drugi. — Car Vilim posje-
je sa sinovi i sv. Očca, koji je njemačke
e vrlo srdačno primio. Lav XIII. počastio
ara i sinovev mu bogatim darovi, dočim
car poklonio sv. Očcu vrlo skupocene slike
e glasovite katoličke crkve u Njemačkoj.

Englečka.

Kralj Edward pošao je iz Rima u počete
rekomnu naroda, odasomu predsjedniku
biliti Loubet-ua. Dne 1. o. mj. stigao je
iz, gdje mu priredise sjajan doček. U
su ostao je kralj dva dana, te još, kako
ščuju engleški listovi, ostao iznenadjen
kvina i odusevljenim dočekom.
Doista zroni nješto čudnovato, što Fran-
primaju tako odušesljeno tudjeg kralja ili
ara, dočim su sami sve svoje protjerali i
klasiti republiku, postaviv joj na čelo muža
Ganina.

Razne vijesti.

† Prof. Šimua Mutar, slovenski
povjestničar prvoga reda, preminuo je
usljed nesreće u nedjelju večer u Ljubljani.
Nesmotrenošću svieta upalila mu je odielo
uslijed česa zadobio smrtonosne opržine te
opao u nesvjest i izdahnuo u najmuže-
vnijoj dobi. Pokojnik rodio se u Krnu kod
Tolmina. Služio je kao profesor u Koturu
i Splitu. Vječni mu pokoj!

Za slavonsko bogoslužje. Riečkomu
„Novomu listu“ pišu iz Kune u Dalma-
ciji: Ovih dana bio je naš biskup dr.
Marčelić u pohodu u našoj župi. Narod
ga je posvuda dočekivao sa poklici: „Ži-
vlja glagoljica! Živio hrvatski jezik! Slava
Grguru Ninskomu!“ (velikom zagovorniku
i branitelju glagoljice, slavonskoga bogos-
lužja). Marčelić ostao je iznenadjen. Nar-
od neće da pjeva kod sv. misa nego hr-
vatski. Tako se događa onim, koji neće
da poštuju plemenite osjećaje naroda,
vjerske i jezikovne, uzko među sobom
skopćane Taj postupak stalno neće ostati
osamljen u župah gdje hrvatski narod živi.
Ko neće da poštuje najplemenitije osje-
ćaje naroda, taj nek među narod ni ne
zalazi; a ako zalje, neka znade što ga
čeká!

**Proti narijevanju tudjega jezika
u crkvi.** U Dubrovniku pozvala je crkvena
oblast redovnika Talijana, iz Italije, da
propovjeda. Jednoga dana dodje u crkvu,
hoće da propovjeda, počme... al požovu
u crkvi sakupljeni puk kad je čuo da bio
hoće propovjednik propovjedati u tudjem
talijanskom jeziku, izadje iz crkve. I pro-
povjednik Talijan nije imao komu propo-
vjedati.

Dopisnica uprave.

U ime predplate priposlaoš do 7. svibnja
t. g., i to:

Za cietu godinu 1903.

Dellamana Martin, Visnjan. Draščić
Jakov, Sv. Martin-Buzet. Katalinić Božo,
Rijeka. Skopinčić Ivanka, Mali Lošinj. Kri-
zmanić Šime, Tinjan. Vinodolac Ivan,
Labin (za sebe i brata Jurja). Rauch
Amelija, Volosko. Zic pop Petar, Mali
Lošinj. Načinović Antun, Dračevac. Mr-
ković pop Josip, Lopar-Rab. Perišić
Antun, Vela Učka. Sekyra Vjekoslav, Sv.
Lovreć pazezat. Meznčić Antun, Pula. Vu-
četić Tomislav, Korenica. Sutlovčić Milo,
Pomer-Pula. Gato Andjelo, Kaldir. Benić
Antun Šivar, Zuniq. Modrušan Jakov,
Zuniq. Puhalj Jakov, Pula. Puhalj Josip,
Lanišće. Marija udova Tomasić, Opatija.
Baričević Pavao, c. kr. financ. savjetnik,
Trst, (za sebe i brata Klementa). Pavešić
Pavao, Pula. Čitonaica Djakovo. Mandić
Ante, Trst. Sanković Mate, Vodice-Dane.
Čitonaica Čuski. Minori Conventuali u
Rimu. Ladavac Vinko, Kašava. Dajmić
Rajmund, Susak. Funderle Matija, Nabre-
žina. Katalinić Jeretov, Zadar. Milovčić
Josip, c. kr. sudb. savjetnik, Gorica. Stepičić
Ferdo, Plomin. Trinajstić Mate, Vozišća.
Dr. Frane Volarić, kanonik-dekan, Krk.
Vitezić Bartol, župnik, Lindar. Vrška Josip,
župe-uraviteelj, Lanišće. Zlatič Matko, Dra-
žić. Hrčadek Vjenceslav, Novaki. Puž Antun,
Mošćenice, (za sebe i brata Ivana). Mandić
Josip, Puzin; Markić Mate, Golac-Podgrad.
Glavarstvo obćine Pazin. Šverko Grgo,
Vodice.

Do 30. rujna 1903.:

Maurović Matko, Zamask. Strićnik
Josip, Bregenz. Poropat Ivan, Pula.

Do 31. listopada 1903.:

Tomasić Marija, Skrbčić. Golac Stipan,
Csongrad; Simić Mate, Klana.

Do 30. lipnja 1903.:

Rachmann Paulina, Ilirska Bistrica.
Bozdon Antun, Kršan. Justić Jakov, Opa-
lija. Rubinić Josip, Mošćenice (za 2 broja).
Škok Franje, Trst. Carevinski vice. Skoko
Antun, Pula. Princ Martin, c. k. sudb.
svj., Pula. Marušić Antun; Lohorika-
Pula. Marčelja Benedikt, Tivat. Srdoč Josip,
Mttaka-Rieka. Dubrovčić Josip, Beč. Preradović
D. pl. Pula. Prudan Silvester, Vodjanj.
Radić M., Malinska. Stefančić Fran; Lindr.
Ladavac Jakov, Razin. Rubeska Fran, Zamet.
Defar Ivan, Tinjan.

I. četvrt tekuce godine:

Čitonaica Gjurgjevac.

Listnica uredništva i uprave:

Gosp. N. N. Volosko. Pitate nas zašto
se nije pojavio članak osvrtao u „Edinosti“
i na poznatu brošuru g. prof. V. Perića
o hrvatsko-srbskom sporu? Na to vam
nemozemo drugo odgovoriti van to, da
nam je poznato, da je primio račun bro-
šuru i da je svojom šutnjom najbolje do-
kazao koliko je „nepriprisan“ u svojem
sudu glede rečenaog spora. Da ste nam
zdravo! — Radi obilosti gradiva molimo
gospodu suradnike, dopisnike itd., da u
svejtima izvješćima budu sto kraći,
jer u mali obseg glavnog lista nemozemo
sve strpati a prilozi povećavaju upravni
trošak. U današnji broj, uprkos priloga,
nismo mogli uvrtiti članak „Jezikovno
pitanje u Primorju“, „O izborima u Trstu“,
„Talijanske spletke u Kastelu“, „Za
družbu sv. Cirila i Metoda“, dopise: iz
Groznjana, iz Poreča, iz Vasingtona te
raznih drugih vesti tako, da već danas
imamemo dostatno materijala za sav bu-
dući broj.

Javna zahvala.

Ginjenog srea zahvaljuje se popisana
svim onim plemenitim dušam, koje su
prigodom dugotrajne bolesti te prerane
smrti našeg premilog nećaka

Antona Kovačevića

nastojali budu na koji način vješitati nam
bol. Osobitu zahvalu izriče veleuč. gospodi
Dr. Peschle i dr. Martinz, koji su
imali pekojnika u lječničkoj njezi, kao ta-
koder gospodjicam Motika i Furlanić za
njihov trud za vrieme bolesti miloga po-
kojnika. Duboku harnost izričemo svim,
koji su darovali krasne vience te u obće
onim, koji su ga sproveli do hladnoga
poćinka. — Od Boga njim plaća!

Pula, 2. maja 1903.

Obitelj Tome Zorića.

Izpitana primalja Josipina Zaplata

Via Arena 34. — PULA — Via Arena 34.

preporuča se u slučaju poroda za
primaljsku pripomoć, jamčeć za
savjestnost.

Tko se želi obiskrbiti pravim

naravnim maslinovim uljem

kao što i svakovrstnim naravnim vinom
neka se obrati na tvrdku

Ant. Trančić, Pola.

Via Circovallezzione 63.

Svoji k svojim! Alojziji Bratož

Via Giulia 6. — PULA — Via Giulia 6.

preporuča svoju

mljekarnicu,

u kojoj prodaje uvijek svježe mlječne
proizvode kao n. pr. sladko vrhnje, kiselo
vrhnje, skuta te osobito fini centrifugalni
maslac. Mljeke se raznaša po kućama na
zahtjev više puta dnevno.

Prvo slovensko skladište pokuštva ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marazzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu — Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

svaka je konkurencija nemoguća,
jer je pokuštvo te prve ruge.

Veleučenom gosp.

dr. Kajetanu Dabović

obć. liječniku u Kastvu.

Dočim potpisano blagodari Vama,
veleučem gospodine, na mnogim izkazima
simpatije prema društvu, smatra si ugodnom
dužnošću, da Vam se ovim putem liepo
zahvali na prekrasnoj vrpci, što ja izvo-
ljeste darovati „Vili“. Živjeli! — Naslo
Vam se vrijednih nasljednika!

Plavačko i tamburaško društvo „Istarska Vila“,

Kastav, 27. aprila 1903.

Predsjednik: V. Vubeša.

Medulinsko društvo za štedenje i zajmov u Medulinu.

obdržavati će u nedjelja dne 10. maja 1903.

o 3. uri po podne u novoj obćinskoj

školi

redovitu glavnu skupštinu

sa sljedećim dnevnim redom:

1. Tumačenje poslovanja za g. 1902.
2. Odobrenje obracuna za g. 1902.
3. Eventualni predlogi.

Načelnictvo.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Svoji k svojim!

ANDREJ PIRC

Via Giulia 4. — PULA — Via Giulia 4.

preporuča

raznu porcelansku, drvenu i železnu
robu za kućnu i kuhinjsku porabu, n. pr.
pladnje, zdjele, rešeta, košare itd. koje
prodaje uz vrlo nizke cijene. U pro-
davaonici govori se slovenski i radi toga
biti će Slaveni osobito zadovoljni.

Prva

belovarska mljekarska udruga

preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj
Izvrstan Imperial
Izvrstan garnirani liptavski
Izvrstan Pivski
Izvrstan Tilziški
Izvrstan Belovarski
Izvrstne maslove sirčiće.

Sir.

Cijenike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretno pošte obav-
laju, molimo stati na:

Prvu

belovarsku mljekarsku udrugu.

Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Tvornica pokuštva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise; originalne nacerte os-
nova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegancija
i jeftina cijena.

Sve strojeve za poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, hidrauličke stiskalnice za vino,

novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grozđje posve nove konstrukcije, nove svjetiljke sa acetiljen za hvatanje letačih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko oruđje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao trieuve, vitle, mlatilnice i t. d.

... šalje uz najjeftinije tvorničke cijene ...

I. G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Pčelno - voščene sveće

kilogr. po K 4-90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrsne sveće iz gori imenovanog voska, okrašene u rešetku sa zlatom, vošćenim cvjetom itd. kg. po K 8—
Isto okrašene s odjeljivim cvjeticama 6—
Tamanjan lagrima, najfiniji 2-40
granis 2—
Sveće za pogrebe po vrlo niskoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruza Gersheimovi sienji (šiljji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako već pišomac (stolni) i navad iz vrlo niske cieni.
Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. običnostu najpoznizije,

J. KOPAČ, vežarica u Šari

Kupujte samo Cirilo - Metodijске žigice!

SLAVONSKA BILJEVINA i pakračke kapljice za želudac

to su dva lijeka, koja su si takovom brzinom put prokćčila, kao što riedko koje sredstvo. Obadva ova lijeka poslala su u najkraćem vremenu vanredno objavljenja u narod. Uzrok da je narod ta sredstva tako brzo zarolio, leži u njihovoj osobitoj vrstnosti i vađna sigurnom djelovanju.

Slavonska biljevina se rabi protiv svakoj vrsti kašlja, pa ma isti još kako zastaren bio, rabi se osobitim uspehom protiv teškog disanja, hrupavosti u grlu, prsobolji, protiskivanju itd. Evo što piše Katarina Fuchs iz Mlinovce:

Zarim se saobćiti Vam, da je uspjeh Vaše slavonske biljvine kod moje bolesti upravo sjajan bio. Paliła sam već 7 godina na strašnom kašlju i teškome disanju, probala sam već sva moguća sredstva, ali uzalud, dok nisam našla na Vašu slavonsku biljevina, koja mi je zdravlje povratiła. Od srca Vam se zahvaljuje Vaša zahvalna Katarina Fuchs.

Pakračke kapljice

su izvanredno sredstvo protiv svima bolestima želudca i Svakome, koji lud na kakovoj želudačnoj boli pati, nemogu ih dosta preporučiti. Grč u želudcu, zatvorenost neurednost stolice, nemar za jelom, žgaravica, zlatna žila, glavobolja odstrane se s ovim sredstvom najsigurnije i najjeftinije.

Treba pšati Petru Vidmariju u Čaznu i gospodinu učitelju Topalovića u Orolik zp. Slavkovi, što je prvog od 6, a potonjeg od 20-godišnje želudačne bolesti izlićilo. Svakdo će dobiti i od jednog i od drugog za odlično, da su im samo Pakračke kapljice zdravlje povratile.

Sva zahvalna pisma stoje kod mene svakome na uvid. Svaka flašica mora imati limeni zaklopac i na zaklopu ušitnuto: „Ljekarna zlatnom orla Pakrac“. Koje flašice to nemaju jesu patvorene, koje u interesu svoga zdravlja ne treba nipošto primiti. Ciena im je sljedeća:

Slavonska biljevina 1 boca 1 K 20 h.
Pakračke kapljice 1 1 20

Manje od dvie flašice ne šaljem, ne moraju ali biti obadvis flašice od jedno vrsti u. pr može se naručiti i boca Slavonske biljvine i 1 boca Pakračkih kapljica. Šaljem svaki dan poštom poznate poštom i zaraćunam za kštricu, tovarni list i pakovanje 40 h. Naručba neka se šalju izravno na ljekarnika

P. Jurišića u Pakrac, Glavna ulica 5.

Boluje na želudcu upozorujemo na oglaš gosp. ljekarnika P. Jurišića u današnjem broju, koji u svojim pakračkim kapljicama preporuča izvršno sredstvo protiv želudaćnim bolestima.

Podgradska posojilnica in hranilnica.

Št. 88-1902.

Stavbeni razglas.

Odda se izvršitev stavbe

„Narodni Dom“.

Trošek proraćunan je na K 39.000. Pismene ponudbe vložiti je do 15. maja in priložiti vadij u znesku K 1950.

Naćrti, troškovnik in stavbeni pogoji so na uvid v posojilnićni pisarni.

Stavbeni materijal (kamenje, apno) je deloma pripravljen.

Zveza v Podgrad je iz sledećih postaj: Trnovo-Bistrica ali Šapljane (10 km.), Herpelje-Kozina (20 km.)

Podgrad v Istri, 1. maja 1903.

Starešinstvo.

PRVI ISTARSKI SOKOL U PULI

priređjuje

u subotu, dne 16. svibnja 1903.

u proslavu svog petgodišnjeg obćtanka treću javnu vježbu u društvenoj dvorani.

Razpored:

1. Nastup svih izvršujućih ćlanova kolom u razmak uz pratnju sokolske koraćnice.
2. Skupne vježbe sa batinama uz pratnju glazbe.
3. Školsko vježbanje svih izvršujućih ćlanova na preći, konju i rućama, dizanje uteza i hrvanje (ćetiri odjela).
4. Slobodno hrvanje dviju para ćlanova.
5. Vježbanje prednjaćkog zbora na preći, konju i rućama sa skupinama.
6. Prosta zabava i ples.

Početak u 8 sati na večer.

ULAZNINA: ćlanovi K —60, nećlanovi K 1.—.

Pristup inadu samo pozvanic.

Odbor.

Ulaćnica i pećat mogu se dobiti u društvo, u tiskari Krmpotić i ćr. i kod Ćv. Ćurina.

Sjećajte se narodnih društva!

Svaku domaćicu

može se cieniti srećnom, koje obzirom na zdravlje, prićtednju i dobar tek upotrebljava Kathreiner-Kneippovu slaćnu kavu.

Uljudno se umoljava kod kupovanja nikada jednostavno «slaćnu kavu» zahtijevati, voć se mora uvijek izrićno zahtijevati — Kathreinerova — Kneippovaslaćna kava i ovu neka se prezme samo u ovdje odtisnutim izvornim omotnicama!

Ciena omotu 50 fillira.
Sadržaj 500 grama.

Kathreiner
Kneippova slaćna kava
u celim zrnica.
Kathreinerovo tvornice slaćna kava
Monakov.

toľko
Jedn
inoze
tudje
pomo
ili ni
volje.
voriti,
našim
li što
log? M
piru,
što sa
Gled
Su
jali s
predlog
Srbijom
sa prof
in pro
z Srbij
adja p
voj valj
ovorili
inaće
redloga
denbog
redsjed
a radni
ada bi
ilo, jer
roizvode
r bi te
uplje p
redsjedn
prito s ć
onarije
bi to
zao. Sr
mi mora
inancija